

I klasserommet til Signe

Dette eksempelet er oversatt og tilpasset norsk skolekontekst fra Guthrie (2004) med forfatterens tillatelse.

Denne teksten viser et eksempel på hvordan lærer Signe sammen med en gruppe elever leser og stiller spørsmål for å hente ut meningen i teksten. Signe deler 30-minuttersøkta i to, der den første delen handler om å få bedre leseflyt, og den andre handler om å lære enkle strategier. Økta er basert på motivasjonsforsker John Guthries tilnærming der lærerens modellering av strategier for å kunne forstå en tekst er sentral. Fremgangsmåten Signe bruker er ikke avgrenset til en bestemt bok, men er enkel å overføre og bruke i arbeide med andre tekster og bøker.

Å stille spørsmål til teksten «Å leve sammen»

Det er mandag i starten på november, og i klasserommet følger vi lærer Signe som har 3. trinn. Elevene ligger generelt godt an i forhold til kompetansemålene for 2. trinn i læreplanen. Signe har likevel lagt merke til fire elever som hun ønsker å følge opp nærmere, og Les_3 bekrefter at de er blant de 20% som skårer lavest i lesing. De har dårlig leseflyt på grunn av vanskelige ord. Lesingen blir usammenhengende, og de strever med å vite hva de skal gjøre for å forstå når teksten blir vanskelig. I dag vil Signe jobbe med **hvordan en kan stille gode spørsmål til teksten for å forstå den bedre.**

Det er stasjonsundervisning i klassen, og Signe samler de fire elevene og gir dem et eksemplar av den fargerike dyreboka *Å leve sammen*.

«Se på forsiden. Hva ser dere her?» spør hun.

«En flodhest», sier Mats. «Jeg ser en stor okse med horn» sier Anne. «En fugl», forsetter Sienna. «Jeg ser ei reke og en fisk», sier Daniel.

«Ja, i dag er dere flinke til å bruke øynene», kommenterer Signe. «La oss gå til side 2. Hva ser vi her?»

Elevene fortsetter med å fortelle hva de ser på side 2 til 5, som stort sett er fisker og fugler i forskjellige størrelser. «Nå skal vi **lese teksten sammen med hviskestemme**», sier Signe.

Signe begynner, og alle leser følgende tekst sammen:

Noen store og små dyr lever sammen. De små dyrene hjelper de store dyrene med å holde seg rene. Denne reka lever sammen med denne fisken. Den lille reka holder fisken ren. Denne lille fisken lever sammen med denne store fisken. Den lille fisken kan holde den store fisken sin munn ren.

De fleste elevene kjenner igjen ordene, selv om mange av dem bruker tid på å kjenne igjen «sammen», «reka», «munn». Barna leser veldig sakte og hvert ord isolert. Noen ... store ... og ... små ... dyr ... lever ... sammen. Noen av elevene

lyderer ordene bokstav for bokstav. Elevenes leseflyt er for dårlig. Ingen av ordene i noen av setningene ble lest sammenhengende eller med innlevelse.

Signe fortsetter: «La oss **lese dette på nytt, og denne gangen skal vi få det til å høres interessant ut.** Vi vil at både vi og andre skal tenke at det vi leser er veldig *interessant.*» De leser den følgende teksten en gang til:

«Noen store og små dyr lever sammen. De små dyrene hjelper de store dyrene med å holde seg rene.»

Når elevene leser denne gangen, er det flere ord som blir satt sammen til fraser, slik som «små dyr» og «store dyr». Elevene kobler teksten til bildet som viser en stor fisk med en liten fisk som gjør rent i munnen til den store. Signe leser ferdig side 4 og 5 **sammen** med elevene, og veileder elevene i å **lage meningsfulle fraser** som «den lille reka» og «munnen til den store fisken».

Elevene har nå øvd på å gå fra enkeltord til fraser, og opplever at **ordklyngene gir mening til helheten.** På bare 10 minutter har de gått fra å lese ordene isolert, til å lese adjektiv – substantiv- og adjektiv – verb-sammensetninger som gir mening: de har fått bedre leseflyt.

Nå som elevene mestrer de første 3 eller 4 sidene av *Å leve sammen*, ber Signe elevene se på tittelen, overskriftene og bildene i den delen de har lest. «Hva handler det om?»

«Store dyr», sier Anne. «Små dyr», svarer Mats. «Store og små dyr som lever sammen», sier Daniel.

«Det er en fin måte å si det på», svarer Signe. «La oss skrive det ned.»

Signe skriver «Store dyr og små dyr som lever sammen», og elevene skriver det samme.

«Skriv et spørsmål som du kan finne svaret på i denne boka eller på de sidene vi har lest», foreslår hun deretter.

«Hvilket spørsmål har du, Anne?» Anne svarer: «Hvorfor spiser ikke den store fisken den lille fisken?» Hun har sett et bilde av en stor fisk som får munnen sin rengjort av en liten fisk.

«Dette er et kjempefint spørsmål. Vi skriver det ned.» Signe skriver spørsmålet, og elevene gjør det samme. Det tar noen minutter å gjøre dette ferdig. «Nå skal dere lese side 2 til 5 og se om dere finner svaret på spørsmålet: *Hvorfor spiser ikke den store fisken den lille fisken?*»

Etter et par minutter spør Signe: «Fant dere svaret på spørsmålet: *Hvorfor spiser ikke den store fisken den lille fisken?*»

«Nei», sier Anne. Daniel svarer: «Fordi en stor fisk vil bli ren i munnen.»

«Står det i boka?» spør Signe.

«Nei, men vi kan tenke oss til det når vi leser det som står», svarer Daniel.

«Det er et godt svar på spørsmålet vårt. Ofte står ikke hele svaret i teksten, og vi må tenke oss til det.» Sier Signe og konkluderer: «Vi har stilt et godt spørsmål om denne boka.»

«Jeg har lyst til å lese resten av boka», sier Mats.

«Kan vi fortsette?» legger Daniel til.

«Vi er ferdige for i dag», sier Signe. «Vi kan fortsette med å lese denne boka i morgen. Nå kan dere gå tilbake til gruppene deres.» Med dette er dag 1 av enkel strategiinstruksjon ferdig.

I dette eksempelet modellerer lærer det å lese med flyt ved å lese sammen med elevene, ved å lese teksten flere ganger, ved å lese på ulike måter, ved å få det til å høres interessant ut og ved å koble enkeltord til fraser.

Lærer modellerer strategien *å stille spørsmål til teksten* ved å formulere spørsmål om hva elevene ser på sidene, hva boka handler om, før de formulerer et spørsmål de kan stille ut fra teksten. De finner ikke svaret på spørsmålet direkte i teksten, og elevene vil lese videre for å se om de finner et svar.

Lærer kan stille spørsmål til elevene for å øke bevisstheten rundt strategiene:

Ble det enklere å forstå teksten når vi leste den flere ganger?

Ble det enklere å forstå hva teksten handler om når du stilte spørsmål til teksten?